

ΘΕΟΦΙΛΟΣ – μια παράσταση

Υλικό δουλειάς, η δομή και το κείμενο μίας θεατρικής σύνθεσης (¹)

Ασημάκης Κοντογιάννης

Εκπαιδευτικός, μουσικός, ηθοποιός

Εισαγωγή

Στις παρακάτω γραμμές καταθέτουμε το υλικό που προέκυψε κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας μια θεατρικής σύνθεσης εμπνευσμένης από τη ζωή και το έργο του Θεόφιλου. Στο Μέρος Α περιλαμβάνονται μερικά από τα πολλά στοιχεία που μαζεύτηκαν για τον ήρωα του έργου. Στο Μέρος Β, αναφέρονται μερικά από τα «παραστασιακά» στοιχεία της δουλειάς μας (σκηνικές οδηγίες, μουσική κ.λ.π) και, τέλος, στο Μέρος Γ καταθέτουμε το κείμενο της θεατρικής σύνθεσης.

ΜΕΡΟΣ Α: Ο ΗΡΩΑΣ

Όσο καθαρά και φωτεινά είναι τα χρώματα και τα σχήματα στους πίνακες του Θεόφιλου, τόσο θολή και ασαφής είναι η εικόνα που φτάνει ως εμάς, σχετικά με τη ζωή του. Στις μετακινήσεις του βασιλεύει σύγχυση. Ούτε το επίθετό του, ούτε ο χρόνος της ζωής του είναι απολύτως βέβαια.

Ο πατέρας του λεγόταν Χατζημιχαήλ, σύμφωνα με το βιογράφο του Κίτσο Μακρή, Κεφάλας, σύμφωνα με τον Ελύτη – πράγμα που επιβεβαιώνει και ο Βασίλης Πλάτανος. «Ο πατέρας μου ο Γαβριήλ και η μάνα μου η Πηνελόπη, γερά νταμάρια, κάνανε οχτώ παιδιά, με πρώτο τον Θεόφιλο», μας πληροφορεί η μικρότερη αδερφή του, Φώτω Βερτούμη.

Στο περιοδικό «Ταχυδρόμος», ο Βασίλης Πλάτανος δημοσιεύει ληξιαρχική πράξη γέννησης του Θεόφιλου, με τη χρονολογία 1873. Ωστόσο ο αδερφός του ο Σταύρος, βεβαιώνει πως ο Θεόφιλος γεννήθηκε δύο χρόνια μετά, δηλαδή το 1875.

Τα δεδομένα σχετικά με τη βιογραφία του Θεόφιλου, μπερδεύονται άσχημα. Οι μαρτυρίες συγκρούονται μεταξύ τους. Η μία πληροφορία διαψεύδει την άλλη. Κι όμως ο Θεόφιλος είναι αληθινός. Τόσο αληθινός και καθαρός, όσο το γέλιο ενός παιδιού. Γιατί και ο Θεόφιλος ένα παιδί ήταν. Που δε μεγάλωσε ποτέ.

---

¹ Η θεατρική σύνθεση παρουσιάστηκε από τους μαθητές του Δημοτικού & Γυμνασίου των Εκπαιδευτηρίων ΓΕΙΤΟΝΑ το 1999

...ΣΤΗΝ ΑΡΧΗ, ΣΤΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗ...

Γεννήθηκε στη Βαρειά της Μυτιλήνης, γύρω στο 1870. Το πατρικό του σπίτι ήταν ένα μικρό κτίσμα με αυλή, χωρίς κήπο μπροστά. Το υπόγειο χρησίμευε για αποθήκη. Αυτός ο μισοσκότεινος χώρος υπήρξε το πρώτο εργαστήρι του Θεόφιλου. Από την αρχή φάνηκε ότι ο δρόμος του θα είχε πολλά αγκάθια: κοντός, άσχημος και, το κυριότερο, αριστερόχειρας. Τα ειρωνικά σχόλια και τα περάγματα συγγενών και γειτόνων, έδιναν κι έπαιρναν. Ήταν ο «άχρηστος», ο «ζερβοκουτάλας», άνθρωπος μισοσακάτης κατά την αντίληψή τους, αντίληψη που πιθανότατα συμμεριζόταν μαζί τους και ο ίδιος ο Θεόφιλος. Σε νηπιακή ηλικία αρρωσταίνει βαριά, δεν ξέρουμε από τι. Η αρρώστια του αφήνει άλλο ένα κουσούρι: τραυλισμός. Τίποτα πια δε θα μπορούσε να του εξασφαλίσει ομαλή συμβίωση με τους γύρω του. Μοναδικό του καταφύγιο ο κόσμος της φαντασίας. Ο φανταστικός αυτός κόσμος ήταν για τον Θεόφιλο η δική του πραγματικότητα.

Η αδελφή του Φώτω μας λέει: «Σ'όποια δουλειά κι αν τον έβαζε ο πατέρας, αυτός δεν ήθελε. Έπαιρνε τον τρουβά του και πήγαινε σχολείο να μάθει γράμματα, αλλά αντί για γράμματα γιόμιζε τα τεφτέρια του ζωγραφιάς». Καθώς δεν διάβαζε και ήταν και αφηρημένος στο σχολείο, του κόλλησαν το παρατσούκλι που του έμεινε για πάντα: «ο αχμάκης».

«Αφ'ότου ένιωσε τον κόσμο έκανε ζωγραφιάς», συνεχίζει η Φώτω. «Έβλεπε τον παππού του τον Κωνσταντίνο που έκανε κονίσματα και δεν έλεγε να ξεκολλήσει από κοντά του». Εν τούτοις ο παππούς του ποτέ δεν τον θέλησε κοντά του. Αιτία: το αφελές και άπραγο που κουβαλούσε.

Όταν για πρώτη φορά προβάρισε τη φουστανέλα και πέρασαν οι Απόκριες χωρίς να τη βγάλει, το κακό παράγινε. Καθώς κανείς δεν τον λογάριαζε για ισορροπημένο, το γεγονός αυτό ήταν αρκετό για να γίνει περιγέλαστος. Πρόσωπο μόνο για πειράγματα και, βέβαια, μίσημα για την οικογένεια.

...ΜΕΤΑ ΣΤΗ ΣΜΥΡΝΗ...

Από εδώ αρχίζει η περιπλάνηση. Έχοντας βαρεθεί τη γκρίνια των δικών του και την ακατανοησία, «σαν έγινε 18 χρονών, έβαλε τη φουστανέλα και με το καριοφίλι και το γιαταγάνι έφυγε. Πήγε στην Τουρκία κι έγινε αντάρτης», λέει η αδερφή του. Ο ίδιος δηλώνει πως δούλευε στο Ελληνικό Προξενείο «καβάσης», δηλ. Θυροφύλακας. Αλλού αποκαλεί τον εαυτό του «σωματοφύλακα». Βέβαια δεν υπήρξε ποτέ του οπληρχηγός,

σωματοφύλακας ή έστω θυροφύλακας στη ζωή του, υπήρξε όμως στη φαντασία του, στους πίνακές του: μυθικοί ήρωες ηρωικοί πολεμιστές και γενναίοι οπλαρχηγοί του '21, γέμιζαν τον κόσμο του αδύνατου, μειονεκτικού έφηβου από τη Μυτιλήνη.

Για τη ζωή του στη Σμύρνη μόνο σκόρπιες πληροφορίες έχουμε. Πάντως είναι βέβαιο πως εκεί έκανε τη ζωγραφική επάγγελμα. Φαίνεται πως κέρδιζε αρκετά, μα προκοπή δεν έκανε, γιατί οι έξυπνοι έβρισκαν τρόπο να του παίρνουν τα χρήματα με ψέμα ή κλεψιά. Ο ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897 προσφέρει στον Θεόφιλο την ευκαιρία να γίνει πραγματικός ήρωας. Κατατάσσεται ως εθελοντής, αλλά η ραγδαία και δυσμενής τροπή των επιχειρήσεων τον γλιτώνει από μια αυτοδιάψευση. Ο ίδιος μιλούσε για κάποια ηρωική του πράξη. Σκότωσε έλεγε έναν Τούρκο που πήγε να δολοφονήσει τον Έλληνα πρέσβη. Το θέμα αυτό δεν έγινε ποτέ ζωγραφιά.

...ΣΤΟ ΠΗΛΙΟ...

Μετά τη Σμύρνη τον βρίσκουμε στο Πήλιο. Ήταν τότε γύρω στα τριάντα του χρόνια. Η υποδοχή, που του επιφυλάσσουν οι ντόπιοι, δεν ήταν καθόλου ευχάριστη. Στο Πήλιο ο Θεόφιλος ήταν ένα μέσο ψυχαγωγίας: ένας από τους δυστυχείς «τύπους», μισότρελους ή εκκεντρικούς, που γίνονται στόχοι πειραγμάτων και χονδροειδών αστείων. «Η παρουσία του από την αρχή σημειώθηκε ως ένα πράγμα σπάνιο και επιθυμητό, που το ζητούσαμε από τον Θεό και ήρθε μονάχο του», σημειώνει στα 1900 ένας χρονογράφος. Ωστόσο, η περιοχή του Βόλου, πρώιμο αστικό κέντρο, τον κράτησε για χρόνια. Με βάση εξόρμησης την Ανακασιά, τριγύριζε στα χωριά του Πηλίου ζωγραφίζοντας. Περιπλανιόταν ακούραστα, υπακούοντας μόνο στο πάθος της έκφρασης. Ζωγράφιζε ασταμάτητα. Δεν υπήρχε μπακαλικάκι, μανάβικο, καφενείο, παράγκα που να μη φιλοξενούσε τον τόσο θαυμαστό, ηρωικό κόσμο του Θεόφιλου. Έναν κόσμο που γινόταν τόσο πιο φωτεινός και ωραίος όσο πιο σκληρή κι εχθρική ήταν η πραγματικότητα γύρω του. Η αμοιβή ήταν μεσημέρι - βράδυ ένα πιάτο φαγητό, ψωμί και λίγο κρασί. Αν ήταν τυχερός η αμοιβή περιελάμβανε και τη γαστριμαργική αδυναμία του Θεόφιλου: ένα ολόκληρο κρεμμύδι.

Ζούσε σε άθλια δωμάτια στο Βόλο και στη γύρω περιοχή. Για να συμπληρώσει το πενιχρό του εισόδημα έκανε κι άλλες δουλειές, έκοβε ξύλα, ασβέστωνα, ξεχορτάριζε αυλές, κουβαλούσε νερό...

Μια ωραία και δημιουργική περίοδος για τον Θεόφιλο, αρχίζει στα 1925, μετά τη μικρασιατική καταστροφή, όταν ένα τμήμα του ξεριζωμένου Ελληνισμού κατασταλάζει στο Βόλο. Αυτοί οι Έλληνες της Ανατολής έφεραν μαζί τους την αγάπη τους για την

πυκνή διακόσμηση και για τα φωτεινά και καθαρά χρώματα. Περισσότερες οι παραγγελίες, καλύτερες οι αμοιβές και – κυρίως – ζεστή ανταπόκριση, ανθρώπινη και καλλιτεχνική.

Λίγα χρόνια διατηρήθηκε ο θησαυρός αυτός. Οι παράγκες των προσφύγων καταστρέφονται απ'τη φωτιά και τον κασμά. Μαζί τους χάνεται ένα μεγάλο και ωραίο κομμάτι από το έργο του Θεόφιλου. Στην ώριμη «περίοδο του Βόλου», οι τοιχογραφίες στο σπίτι του Κόντου, στην Ανακασιά, είναι το πιο αντιπροσωπευτικό δείγμα του ταλέντου του.

Στα 1927, ανεβασμένος σε μια ξύλινη σκάλα, ζωγράφιζε την πρόσοψη ενός μαγαζιού. Ενας από τους συγκεντρωμένους, για να διασκεδάσει, τράβηξε τη σκάλα και ο Θεόφιλος έπεσε βαρύς στο έδαφος. Με μωλωπισμένο το κορμί και ματωμένο το δεξί χέρι και το πρόσωπο, αναστενάζοντας από τους πόνους, απομακρύνθηκε αργά. Έκτοτε δεν ξαναφάνηκε στους δρόμους του Βόλου και τα καλντερίμια του Πηλίου. Αργότερα μαθεύτηκε πως έφυγε για την πατρίδα του. Σύμφωνα με τον αγωγιάτη που τον πήγε στο λιμάνι, αναχώρησε αδειάζοντας κουμπουριές στον αέρα.

...ΠΙΣΩ ΣΤΗ ΜΥΤΙΛΗΝΗ...

Ο Θεόφιλος ξαναγυρίζει οριστικά στο νησί του, ύστερα από 30 χρόνια. Χαμένος τόσο καιρό, οι συγγενείς του τον είχαν ξεχάσει. Πάντως στο σπίτι του δεν γνώριζαν πολλά από την παραμονή του στη Θεσσαλία. «Γύρισε τον Βόλο και δεν ξέρω ποια άλλα μέρη. Σαν γύρισε εδώ, μιλούσε παλιολλαδίτικα και φορούσε ακόμα τη φουστανέλα», μας βεβαιώνει η αδελφή του. Ωστόσο η στάση γνωστών και συγγενών παραμένει πάντα η ίδια. Τους ξυπνούσε την παλιά ντροπή: Την ενοχλητική ρετινιά του αλαφρόμυαλου, που κουβαλούσε. Η μόνιμη κατοικία του είναι στην πόλη της Μυτιλήνης, αλλά ο ζωγράφος τριγυρίζει και εργάζεται σε πολλά χωριά του νησιού. Ταξιδεύει πεζός ή με όποιο τυχαίο μέσο συναντήσει. Φανατικός στον τρόπο που δούλευε, τελειώνοντας έφευγε να συνεχίσει αλλού. Ένας πραγματικός ζωγραφικός Μαραθώνιος.

Στα 1929 έγινε η γνωριμία του με τον Στρατή Ελευθεριάδη – Teriade, τον γνωστό τεχνοκρίτη του Παρισιού. Η στιγμή αυτή είναι αποφασιστική. Ο Ελευθεριάδης, αναγνωρίζοντας την μεγάλη αξία των έργων του Θεόφιλου, αγοράζει όσους πίνακές του βρήκε και του παραγγέλνει ακόμα 50. Λέγεται ότι του πρότεινε να τον πάρει στο Παρίσι, με τον όρο να βγάλει τη φουστανέλα. Ο Θεόφιλος αρνήθηκε. Αδιανόητο να κυκλοφορεί αυτός με φράγκικα στα βουλεβάρτα. Παρά το πείσμα του, η προσπάθεια του Ελευθεριάδη καρποφορεί. Ακολουθούν άρθρα από βαρυσήμαντα ονόματα, και

εκθέσεις. Συζητιέται παντού από τους διανοούμενους της εποχής. Καθιερώνεται οριστικά η αξία του, με απήχηση σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Όσπου κάποια στιγμή έρχεται ο θρίαμβος του σοβιά, που κάποτε τον έλεγαν μπογιατζή: Η μεγάλη έκθεση στο Λούβρο, το 1961.

Ωστόσο η αναγνώριση μόλις άγγιξε τον Θεόφιλο, όσο εκείνος ζούσε.

Μια Κυριακή του 1934, Μάρτης, ώρα 5 το απόγευμα, ο Θεόφιλος πήγε στο σπίτι του αδελφού του Παναγιώτη. Η νύφη του Μαρία, τον είδε χλωμό και αδιάθετο και του είπε: «Θεόφιλε φαίνεσαι άρρωστος, να σου ψήσω ένα τσάι». Πράγματι, ο Θεόφιλος πήρε το τσάι και έφυγε.

Δεν τον ξανάδαν ζωντανό.

Μετά από δύο μέρες ο αδελφός του έσπαζε το παράθυρο του σπιτιού του. Ο Θεόφιλος ήταν ξαπλωμένος σε μια κουρελού με το κεφάλι γυρισμένο στο πλάι.

Ο Γεώργιος Καραϊσκάκης, ο ήρωας Κατσαντώνης, ο θρυλικός Σαμψών, ο Ρομβέρτος και η Ιουλία, ο Καπετάν Λεωνίδας Ανδρούτσος, ο ήρωας Μιλτιάδης Γιαταγάνος, ο Μέγας Αλέξανδρος και όλοι οι υπόλοιποι αγαπημένοι φίλοι του Θεόφιλου τον καλωσόρισαν για πάντα στον κόσμο των μεγάλων.

Κυνηγώντας τον μύθο του, ένα χρόνο μετά, Πάσχα, ο Ανδρέας Εμπειρικός και ο Οδυσσέας Ελύτης έριχναν στον τάφο του λίγα λουλούδια.

Ο τάφος του δεν υπάρχει πιά.

ΜΕΡΟΣ Β: Η ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

ΚΑΠΟΙΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ...

Η ζωή του Θεόφιλου είναι σαν ένα παραμύθι. Είναι μια ζωή συναρπαστική αλλά και διδακτική ταυτόχρονα. Υπάρχουν μέσα σ' αυτή, απ' τη μία η παιδική αφέλεια και ειλικρίνεια και απ' την άλλη η σοβαρότητα και η σοφία ενός μεγάλου Δάσκαλου. Η παράσταση καταπιάνεται με στιγμιότυπα από τη ζωή του και την τέχνη του. Από τον κόσμο του Θεόφιλου.

Ο κόσμος του ένα τσίρκο. Ένας κόσμος παράξενος και θαυμαστός. Ίσως η παράσταση ανοίξει μία χαραμάδα, να πάψουν οι Θεόφιλοι του κόσμου αυτού να είναι εξόριστοι. Ίσως μάθουμε κάτι περισσότερο απ' αυτούς. Κάτι που το έχουμε ξεχάσει. Ίσως η ζωή μας γίνει ομορφότερη ή, απλώς, ίσως νιώσουμε πιο ζωντανοί.

Ίσως.

ΠΡΟΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ

Το θέμα της παράστασης είναι ιστορικό. Ο Θεόφιλος ήταν υπαρκτό πρόσωπο και η παράσταση βασίζεται σε πραγματικά γεγονότα της ζωής του. Καλό θα ήταν λοιπόν να φέρουμε σε επαφή τα παιδιά της ομάδας με την εποχή που έζησε ο ήρωας, τους τόπους που εξελίσσεται η δράση και φυσικά με την τέχνη του Θεόφιλου.

Πρώτα όμως είναι πολύ χρήσιμο να φέρουμε σε επαφή τα μέλη της ομάδας μεταξύ τους. Δηλαδή να δημιουργήσουμε κλίμα εμπιστοσύνης, μέσα στο οποίο τα παιδιά θα νοιώθουν άνετα και θα μπορούν να «εκτεθούν», να αυτοσχεδιάσουν, να τολμήσουν... Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από ασκήσεις και παιχνίδια, (άλλωστε και η ίδια η παράσταση ένα παιχνίδι πρέπει να είναι): παιχνίδια για ζέσταμα, παιχνίδια γνωριμίας, επικοινωνίας, εμπιστοσύνης, συνεργασίας και παιχνίδια ρόλων. Πάνω απ' όλα όμως πρέπει ο δάσκαλος να δημιουργήσει ένα κλίμα εμπιστοσύνης στην ομάδα. Να είναι ο πρώτος που θα συμμετέχει στα παιχνίδια και να είναι έτοιμος να «εκτεθεί» στα παιδιά ανά πάσα στιγμή. Να είναι ο συντονιστής της ομάδας και όχι ο «σκηνοθέτης».

Για την προσέγγιση της εποχής, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε σλάιτς, βιβλία, φωτογραφίες, μουσική, ακόμα και αρχεία εφημερίδων. Μια επίσκεψη της ομάδας στο μουσείο λαϊκής τέχνης, ίσως είναι εξαιρετικά χρήσιμη. Καλό είναι τα ίδια τα παιδιά να κάνουν κάποια έρευνα για την εποχή, τους ανθρώπους και τους τόπους στους οποίους ξετυλίγεται η παράσταση και επίσης για τα ιστορικά, πολιτικά και κοινωνικά γεγονότα που σημαδεύουν την εποχή αυτή. Αν μπορεί να υπάρξει συνεργασία και με άλλους δασκάλους ή καθηγητές (π.χ. μουσικούς, εικαστικούς, φιλόλογους κλπ), ακόμα καλύτερα.

Και βέβαια απαραίτητη είναι η γνωριμία των παιδιών με το έργο του Θεόφιλου. Οι πίνακές του μιλάνε από μόνοι τους για τη ζωή του, τους τόπους που έζησε, τις συνήθειες των ανθρώπων της εποχής του. Υπάρχει αρκετά μεγάλη βιβλιογραφία για τη ζωή και το έργο του Θεόφιλου, στην οποία μπορούμε να ανατρέξουμε.

Τέλος, χρήσιμη μπορεί να μας φανεί και η κινηματογραφική ταινία «ΘΕΟΦΙΛΟΣ», του Λ. Παπαστάθη, με πρωταγωνιστή το Δ. Καταλειφό.

Η ΔΟΜΗ

Η παράσταση ανήκει στο είδος του πολυθεάματος. Λόγος, εικόνα και ήχος συνυπάρχουν αρμονικά, χωρίς να υπερτερεί το ένα έναντι του άλλου. Η παράσταση δεν έχει διδακτικό χαρακτήρα (με την έννοια της διδασκαλίας) αλλά ψυχαγωγικό (κατά

συνέπεια και παιδαγωγικό). Τα κείμενα στηρίχτηκαν σε μαρτυρίες ανθρώπων που γνώρισαν και έζησαν τον Θεόφιλο.

Τα κύρια πρόσωπα της παράστασης είναι δύο αφηγητές (ο Θεόφιλος και η αδερφή του –τοποθετημένοι χρονικά στο «σήμερα») και ο Θεόφιλος – τοποθετημένος χρονικά στο «τότε». Από κει και πέρα περνούν διάφορα πρόσωπα, από τον Ερωτόκριτο και την Αρετούσα (ένας πίνακας του Θεόφιλου που «ζωντανεύει») μέχρι τον αδερφό του και τη νύφη του.

Η παράσταση αρχίζει με μουσική και σκηνές τσίρκου. Κι αυτό όχι τυχαία, αφού κι ο Θεόφιλος ένα μεγάλο παιδί ήταν. Κατόπιν βλέπουμε να ξετυλίγεται σιγά – σιγά το νήμα της ζωής του, μέσα από χαρακτηριστικά στιγμιότυπα: μικρές σκηνές που ενώνονται με τραγούδια και έχουν σα φόντο τους πίνακες του Θεόφιλου. Και όταν στο τέλος, ο Θεόφιλος ετοιμάζεται να μας αφήσει και να χαθεί για πάντα στο θαυμαστό κόσμο των ηρώων του, η ζωηρή μουσική τσίρκου ξανακούγεται, αποχαιρετώντας το σοφό λαϊκό μας ζωγράφο.

Η παράσταση απευθύνεται σε παιδιά όλων των ηλικιών, από το Δημοτικό μέχρι το Λύκειο και είναι εξελισσόμενη, δηλαδή μπορούν να προστεθούν σκηνές από τη ζωή του Θεόφιλου, ανάλογα με το δυναμικό της ομάδας, τη διάθεση και την έμπνευση του συντονιστή της ομάδας.

ΣΚΗΝΙΚΑ – ΚΟΣΤΟΥΜΙΑ - ΦΩΤΙΣΜΟΙ – ΣΚΗΝΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

Η παράσταση ακολουθεί τον Θεόφιλο από τη Λέσβο στη Σμύρνη και από κεί στο Βόλο και μετά πάλι πίσω στη Λέσβο. Οι χώροι είναι το σπίτι του Θεόφιλου, το σχολείο που πήγαινε, το σπίτι του παππού του, οι δρόμοι της Σμύρνης, το σπίτι του Κοντού στο Βόλο κλπ. Έτσι λοιπόν τα σκηνικά δεν είναι συγκεκριμένα, ώστε να υποδηλώνουν μία εποχή και ένα χώρο (θα ήταν άλλωστε άδικο και για τον ίδιο τον Θεόφιλο). Χρειάζεται απλώς ένα ουδέτερο σκηνικό (π.χ. μαύρα σπετσάτα), που να προσδιορίζει το χώρο της δράσης. Για το υπόλοιπο σκηνικό φροντίζει ο ίδιος ο Θεόφιλος, με τους πίνακές του! Προβάλλοντας σλάιτς με πίνακες του Θεόφιλου μπορούμε να επιτύχουμε ένα πολύ καλό εικαστικό αποτέλεσμα. Μπορούμε να προβάλλουμε σλάιτς επάνω στους ηθοποιούς που κινούνται, επάνω σε διάφανο τούλι, επάνω στους τοίχους δεξιά και αριστερά της αίθουσας κλπ. Μπορούν να είναι σταθερά αλλά μπορεί και να «κινούνται» (κινώντας τη μηχανή προβολής). Τα σλάιτς υποβοηθούν την ατμόσφαιρα που θέλουμε να δώσουμε στην παράσταση και δεν είναι απαραίτητο να φαίνονται ξεκάθαρα – τουλάχιστον όχι όλα. Ακόμα μπορούμε να «παίξουμε» με τους ηθοποιούς και τα σλάιτς,

ζωντανεύοντας πίνακες του Θεόφιλου ή και φωτογραφίες. (βλ. σκηνή Ερωτόκριτου και Αρετούσας).

Τα κοστούμια της παράστασης ακολουθούν την ίδια γραμμή με το σκηνικό. Δηλαδή τα πρόσωπα που περνούν από μπροστά μας, (ο πατέρας του Θεόφιλου, ο παππούς του, η νύφη του, ο αδερφός του, ένας αγωγιάτης κλπ), μπορούν να φορούν ουδέτερα ρούχα (π.χ. μαύρη μπλούζα και μαύρο κολλάν) και απλώς ενδυματολογικά στοιχεία να υποδηλώνουν το ρόλο που υποδύονται (ένα καπέλλο, ένα γιλέκο, ένα μπαστούνι, μια ποδιά κλπ). Αντίθετα ο ίδιος ο Θεόφιλος, από τη στιγμή που φοράει για πρώτη φορά τη στολή του τσολιά, δεν τη ξαναβγάζει. Έχουμε αρκετές φωτογραφίες του Θεόφιλου με τη στολή αυτή και έτσι μπορούμε να την αντιγράψουμε. Όπως μπορούμε να αντιγράψουμε και τη στολή που φορούσε στα αλάνια του όταν έδινε «παράσταση» στους δρόμους της Σμύρνης, παρασταίνοντας το Μεγαλέξαντρο που πολεμούσε τους αλλόθρησκους καθώς και τα ρούχα του Ερωτόκριτου και της Αρετούσας, από τον ομώνυμο πίνακα του Θεόφιλου.

Ένα άλλο σημαντικό εικαστικό στοιχείο της παράστασης είναι ο φωτισμός. Δεν χρειάζονται πολλά φώτα, αρκεί να είναι λειτουργικά τοποθετημένα και σωστά κατανομημένα. Καλό είναι να υπάρχουν προβολείς και μέσα στη σκηνή, φωτίζοντας τη δράση από πάνω, αλλά και έξω από τη σκηνή, φωτίζοντας τη δράση από μπροστά. Με το φωτισμό μπορούμε να χωρίσουμε τη σκηνή σε δύο μέρη (πχ το σπίτι του Θεόφιλου και το σχολείο του), μπορούμε να επικεντρώσουμε κάπου την προσοχή του θεατή αλλά και να επιβάλουμε την ατμόσφαιρα που θέλουμε.

Ένα εντυπωσιακό αλλά και χρήσιμο σκηνικό εφέ, επιτυγχάνεται αν τοποθετήσουμε στη «μπούκα» της σκηνής, (δηλαδή εκεί που είναι η αυλαία στα περισσότερα θέατρα), ένα διάφανο τούλι το οποίο μπορεί να ανεβοκατεβαίνει, αν το συνδέσουμε με ένα απλό μηχανισμό τέντας, ή να σύρεται σαν κουρτίνα. Φωτίζοντας μέσα από τη σκηνή (δηλαδή πίσω από το τούλι) η δράση φαίνεται αχνά αλλά αρκετά καθαρά. Είναι ένα εφέ που βοηθάει πολύ σε σκηνές flash-back, σκηνές ονείρου κλπ. Μπορούμε επίσης να προβάλλουμε σλάιτς επάνω στο τούλι, ενώ ταυτόχρονα, πίσω απ' αυτό, οι ηθοποιοί θα το «ζωντανεύουν».

Η ΜΟΥΣΙΚΗ

Η μουσική στην παράσταση παίζει εξ ίσου σημαντικό ρόλο με τα σκηνικά και με το λόγο.

Συνδέει σκηνές μεταξύ τους και υπογραμμίζει τη συναισθηματική κατάσταση του ήρωα.

Εκτός από μουσική υπόκρουση μπορεί να χρησιμοποιηθούν και τραγούδια –αν υπάρχει η δυνατότητα να ακουστούν ζωντανά, ακόμα καλύτερα. Το ρεπερτόριο είναι πολύ μεγάλο: δημοτικά, σμυρνέικα, ρεμπέτικα, νησιώτικα. Τραγούδια που ταιριάζουν είτε με την εποχή, είτε με τον τόπο, είτε με τη συναισθηματική κατάσταση του ήρωα. Παρακάτω αναγράφονται τα λόγια των τραγουδιών που προτείνουμε, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι στη θέση τους δε μπορούν να ακουστούν άλλα τραγούδια.

ΑΙΝΤΕ ΒΡΕ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗ (Αποκρηγάτικο)

Αϊντε βρε Χαραλάμπη
Να σε παντρέψουμε
Να φάμε και να πιούμε
Και να χορέψουμε
Δεν τη θέλω
Θα την πάρεις
Αλλα λόγια λέμε βρε παιδιά
Τι καμώματα
Είν' ετούτα με το ζόρι παντρεία

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ ΣΟΥ (Ρεμπέτικο της Σμύρνης)

Τα παιδιά της γειτονιάς σου με πειράζουνε
Πάλι μεθυσμένος είσαι με φωνάζουνε
Σα μεθώ και πέφτω κάτω και λασπώνουμαι
Ακουμπώ στα δυο μου χέρια και σηκώνουμαι
Όλο ούζο, ούζο, ούζο το βαρέθηκα
Φέρτε μου κι ένα κρασάκι που τ' ορέχτηκα.

ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ

Τα 'μαθες Αρετούσα μου τα θλιβερά μαντάτα
Ο κύρης σου μ' εξόρισε στις ξενιτειάς τη στράτα.
Τέσσερεις μέρες μοναχά μου 'δωκε ν' ανιμένω
Κι ύστερα να ξενιτευτώ πολλά μακρά να πηαίνω.

ΚΑΙ ΓΙΑΤΙ ΔΕ ΜΑΣ ΤΟ ΛΕΣ (Ρεμπέτικο της Σμύρνης)

Της θάλασσας βαστώ κακιά

-αμάν, αμάν-
του βαποριού αμάχη
Που πήρε την αγάπη μου
-αμάν, αμάν-
και την εχαίρουντ' άλλοι.
Και γιατί δε μας το λες
Τον πόνο που 'χεις κι όλο κλαίς.
Βρε και γιατί δε μ' άνοιξες
Παρά το τζάμι σφάλισες.

ΜΕΡΟΣ Γ

Θ Ε Ο Φ Ι Λ Ο Σ

Πολυθέαμα στηριγμένο στη ζωή του λαϊκού ζωγράφου Θεόφιλου.

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΑΦΗΓΗΤΗΣ (Θεόφιλος)

ΑΦΗΓΗΤΡΙΑ (Φώτω, αδερφή του Θεόφιλου – Μαρία Κοντού, κόρη του Π.Κοντού)

ΘΕΟΦΙΛΟΣ

ΠΑΤΕΡΑΣ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ΠΑΠΟΥΣ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ΠΑΙΔΙ Α΄

ΠΑΙΔΙ Β΄

ΠΑΙΔΙ Γ΄

ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ

ΑΡΕΤΟΥΣΑ

ΜΑΡΙΑ ΚΟΝΤΟΥ

Κα ΚΟΝΤΟΥ

ΑΓΩΓΙΑΤΗΣ

ΑΔΕΡΦΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ΜΑΡΙΑ, Νύφη του

ΣΥΜΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ΤΣΑΓΚΑΡΑΚΙΑ

ΘΙΑΣΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ΦΩΤΩ (αφηγήτρια) :Ο πατέρας μου ο Γαβριήλ και η μάνα μου η Πηνελόπη, γερά νταμάρια, κάνανε οχτώ παιδιά με πρώτο το Θεόφιλο.

ΔΥΝΑΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΣΙΡΚΟΥ. ΜΠΑΙΝΟΥΝ ΣΤΗ ΣΚΗΝΗ ΟΛΟΙ ΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ ΚΑΝΟΝΤΑΣ ΠΑΡΕΛΑΣΗ. ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΧΑΖΕΥΕΙ. ΣΕ ΚΑΘΕ ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ ΤΩΝ ΚΟΜΠΕΡ ΕΜΦΑΝΙΖΟΝΤΑΙ ΤΑ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΠΑΙΔΙΑ, Π.Χ. Ο «ΑΝΘΡΩΠΟΣ – ΣΙΔΕΡΟ» (ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ ΠΟΥ ΣΠΑΕΙ ΑΛΥΣΙΔΕΣ), ΤΟ «ΚΟΡΙΤΣΙ – ΛΑΣΤΙΧΟ» (ΕΝΑ ΚΟΡΙΤΣΙ ΠΟΥ ΚΑΝΕΙ ΤΟΥΜΠΕΣ), ΟΙ «ΣΙΑΜΑΙΕΣ» (ΔΥΟ ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΠΟΥ ΦΟΡΑΝΕ ΜΙΑ ΦΑΡΔΙΑ ΜΠΛΟΥΖΑ ΚΛΠ. ΤΑ «ΝΟΥΜΕΡΑ» ΤΟΥ ΤΣΙΡΚΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΘΟΥΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΙΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ.

ΚΟΜΠΕΡ Α' : Κυρίες και κύριοι...
ΚΟΜΠΕΡ Β' : Κύριοι και κυρίες...
ΚΟΜΠΕΡ Α' : Καλώς ήρθατε στο τσίρκο μας!
ΚΟΜΠΕΡ Β' : Θα δείτε τον άνθρωπο – σίδερο!
ΚΟΜΠΕΡ Α' : Το κορίτσι λάστιχο!
ΚΟΜΠΕΡ Β' : Τις μοναδικές σιαμαίες!
ΚΟΜΠΕΡ Α' : Τους καταπληκτικούς ακροβάτες!
ΚΟΜΠΕΡ Β' : Και τους πιο αστείους κλόουν!
ΚΟΜΠΕΡ Α' : Και τώρα κυρίες και κύριοι...
ΚΟΜΠΕΡ Β' : Κύριοι και κυρίες...
ΚΟΜΠΕΡ Α' και Β' : Η παράσταση αρχίζει!...

ΒΓΑΙΝΟΥΝ. Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΒΥΝΕΙ.
ΣΚΟΤΑΔΙ.
ΦΩΣ ΣΤΟ ΘΕΟΦΙΛΟ – ΑΦΗΓΗΤΗ

ΘΕΟΦΙΛΟΣ (αφηγητής): Ο πατέρας μου ήταν τσαγκάρης και μ'έστελνε σε μεγάλο παπουτσιδικο στη χώρα να πάρω τη δουλειά.

ΦΩΣ ΣΤΟ ΔΕΞΙ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ.
ΕΜΦΑΝΙΖΟΝΤΑΙ ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΚΡΑΤΑΝΕ ΜΙΑ ΠΟΔΙΑ. ΠΑΙΡΝΟΥΝ ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΦΟΡΑΝΕ ΤΗ ΠΟΔΙΑ. ΕΓΙΝΑΝ ΤΣΑΓΚΑΡΑΚΙΑ. ΠΑΝΤΟΜΙΜΑ ΟΤΙ ΔΟΥΛΕΥΟΥΝ ΚΑΝΟΝΤΑΣ ΘΟΡΥΒΟ. Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΚΛΕΙΝΕΙ ΤΑ ΑΥΤΙΑ ΤΟΥ

ΘΕΟΦΙΛΟΣ(αφ): Αλλά εγώ το 'σκαγα.

ΣΚΟΤΑΔΙ. ΤΑ ΤΣΑΓΚΚΑΡΑΚΙΑ ΒΓΑΙΝΟΥΝ.

ΦΩΤΙΖΕΤΑΙ ΤΟ ΑΡΙΣΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ. ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΚΑΙ Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ.

ΠΑΤΕΡΑΣ : Α ρε Θεόφιλε! Σ' όποια δουλειά κι αν σε βάζω εσύ δε θέλεις. Αι, τράβα στο σχολειό μπας και μάθεις κανα γράμμα και ξεστραβωθείς.

Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΠΑΕΙ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΕΞΙ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ ΜΕ ΣΚΥΜΕΝΟ ΤΟ ΚΕΦΑΛΙ.

ΠΑΤΕΡΑΣ : Έλα δω, που πας, πάρε τον τρουβά σου.

Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΓΥΡΝΑΕΙ . ΠΑΙΡΝΕΙ ΤΟ ΜΠΟΓΑΛΑΚΙ ΤΟΥ.

ΠΑΤΕΡΑΣ : Αχ, όλα τα παιδιά μου βγήκαν καλά, μα τούτο δω το μεγαλύτερο...
ντιπ για ντιπ...

ΤΟ ΑΡΙΣΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ ΣΒΥΝΕΙ. ΦΩΤΙΖΕΤΑΙ ΤΟ ΔΕΞΙ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ. ΣΧΟΛΕΙΟ. ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΧΟΥΝ ΠΑΡΕΙ ΘΕΣΗ ΜΕ ΕΝΑ ΠΙΝΑΚΑΚΙ ΚΑΙ ΚΙΜΩΛΙΑ. ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΣΥΜΜΑΘΗΤΕΣ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ. Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΠΑΕΙ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ.

ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ : Παιδιά, παιδιά, ήρθε ο Θεόφιλος!

ΑΛΛΟ ΠΑΙΔΙ : Άστον αυτόν, δεν καταλαβαίνει! Είναι αχμάκης!

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΓΕΛΑΝΕ. ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΡΥΘΜΙΚΑ, ΚΟΡΟΪΔΕΥΤΙΚΑ : «αχμάκη, αχμάκη, αχμάκη...». ΠΑΝΤΟΜΙΜΑ ΟΤΙ ΤΟΥ ΠΕΤΑΝΕ ΧΑΡΤΙΑ ΚΑΙ ΚΙΜΩΛΙΕΣ. ΞΑΦΝΙΚΑ «ΠΑΓΩΝΟΥΝ» (ΤΑΜΠΛΩ – ΒΙΒΑΝ).

ΦΩΤΩ (αφ) : Ήταν αφηρημένος συνέχεια. Δε διάβαζε. Α ο καϋμένος ο Θεόφιλος. Δεν τα 'παιρνε τα γράμματα...

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΖΩΝΤΑΝΕΥΟΥΝ ΣΥΝΕΧΙΖΟΝΤΑΣ ΝΑ ΚΟΡΟΪΔΕΥΟΥΝ ΤΟ ΘΕΟΦΙΛΟ, ΒΓΑΙΝΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΗΝΗ. Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΖΩΓΡΑΦΙΖΕΙ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΠΙΝΑΚΑΚΙ ΤΟΥ.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ (αφ): Αφ' ότου ένοιωσα τον κόσμο έκανα ζωγραφιές. Έβλεπα τον παππού μου τον Κωνσταντίνο που 'κανε κονίσματα και δεν έλεγα να ξεκολλήσω από κοντά του.

ΣΒΥΝΕΙ ΤΟ ΔΕΞΙ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ ΚΑΙ ΦΩΤΙΖΕΤΑΙ ΤΟ ΑΡΙΣΤΕΡΟ. ΕΚΕΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΠΑΠΟΥΣ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΠΟΥ ΖΩΓΡΑΦΙΖΕΙ. Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΠΑΕΙ ΚΟΝΤΑ ΤΟΥ.

ΠΑΠΟΥΣ : Τι θέλεις Θεόφιλε κι όλο είσαι δίπλα μου;

ΘΕΟΦΙΛΟΣ : Να δω παπού.

ΠΑΠΟΥΣ : Βρε άιντε τράβα! Τι να δεις σάματις καταλαβαίνεις και τίποτα!

Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΑΠΟΤΡΑΒΙΕΤΑΙ.

ΠΑΠΟΥΣ : Ζερβοκουτάλας παιδί μου. Ούλα με τ' αριστερό τα κάνει...Τι περιμένεις!

ΣΚΟΤΑΔΙ.

ΑΚΟΥΓΕΤΑΙ ΕΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΑΠΟΚΡΗΑΤΙΚΟ («Άιντε βρε Χαραλάμπη»). ΤΟ ΦΩΣ ΔΥΝΑΜΩΝΕΙ ΣΙΓΑ ΣΙΓΑ (FADE IN). ΠΑΙΔΙΑ ΜΠΑΙΝΟΥΝ ΣΤΗ ΣΚΗΝΗ ΜΑΣΚΑΡΕΜΕΝΑ. ΓΕΛΙΑ. ΧΟΡΕΥΟΥΝ ΓΑΪΤΑΝΑΚΙ. ΞΑΦΝΟΥ ΜΠΑΙΝΕΙ Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΜΕ ΦΟΥΣΤΑΝΕΛΛΑ, ΓΙΑΤΑΓΑΝΙ, ΚΟΥΜΠΟΥΡΙΑ ΚΛΠ. ΣΟΒΑΡΟΣ, ΠΕΡΗΦΑΝΟΣ. ΣΤΕΚΕΤΑΙ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ. ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΙΓΑ ΣΙΓΑ ΣΩΠΑΙΝΟΥΝ . ΑΦΗΝΟΥΝ ΤΟ ΓΑΪΤΑΝΑΚΙ ΚΑΙ ΚΑΝΟΥΝ ΗΜΙΚΥΚΛΙΟ ΓΥΡΩ ΤΟΥ.

ΠΑΙΔΙ : Θεόφιλε, τι ντύθηκες;

ΘΕΟΦΙΛΟΣ : Είμαι ο Αθανάσιος Διάκος , ο ήρωας του Ελληνικού αγώνος.

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕΝΟΥΝ ΕΚΠΛΗΚΤΑ. ΜΕΤΑ ΣΙΓΑ ΣΙΓΑ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΚΑΙ ΓΕΛΑΝΕ.

ΠΑΙΔΙ (κοροΐδευτικά) : Ήρωά μου, σώσε με...

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΑΠΟΧΩΡΟΥΝ ΚΟΡΟΪΔΕΥΟΝΤΑΣ. («ΣΩΣΕ ΜΕ, ΣΩΣΕ ΜΕ, ΤΙ ΣΠΟΥΔΑΙΟΣ ΠΟΥ ΕΙΣΑΙ» ΚΛΠ). Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΜΕΝΕΙ ΜΟΝΟΣ.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ (χαμηλόφωνα) : Είμαι ο ήρωας Αθανάσιος Διάκος, ο ήρωας του Ελληνικού αγώνος....

ΦΩΤΩ (αφ) : Οι απόκριες επέρασαν και ο Θεόφιλος δεν έλεγε να βγάλει τη φουστανέλλα από πάνω του.

ΠΡΟΒΑΛΛΕΤΑΙ ΣΤΟΝ ΤΟΙΧΟ ΔΕΞΙΑ, ΣΕ ΣΛΑΪΤ, ΕΝΑΣ «ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ» (ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ). Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΤΟΝ ΚΟΙΤΑΖΕΙ ΜΑΓΕΜΕΝΟΣ.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ : Η φουστανέλα είναι το ένδυμα των ηρώων. Δε θα τη βγάλω ποτέ μου. Οι άλλοι γελούνε μαζί μου, το ξέρω. Αλλά τη φουστανέλα δε θα τη βγάλω ποτέ μου.

ΤΟ ΣΛΑΪΤ ΣΒΥΝΕΙ., Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ. ΧΑΝΕΤΑΙ ΣΤΟ ΣΚΟΤΑΔΙ
ΠΡΟΒΑΛΛΕΤΑΙ ΣΕ ΣΛΑΪΤ Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ, ΝΤΥΜΕΝΟΥ ΤΣΟΛΙΑ,
ΚΡΑΤΩΝΤΑΣ ΣΠΑΘΗ ΚΑΙ ΜΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΗΜΑΙΑ.

ΦΩΤΩ (αφ) : Σαν έγινε 18 χρόνων, επήρε φουστανέλα, καρσοφίλι και γιαταγάνι κι άφησε τη Μυτιλήνη. Επήγε απέναντι στη Σμύρνη.

ΣΛΑΪΤ ΣΜΥΡΝΗΣ.

ΤΡΑΓΟΥΔΙ («Τα παιδιά της γειτονιάς σου»).

ΜΠΑΙΝΕΙ ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ ΦΩΝΑΖΟΝΤΑΣ:

ΠΑΙΔΙ : Ελάτε, ελάτε όλοι! Ο Θεόφιλος θα δώσει παράσταση...Ελάτε να γελάσουμε...

ΓΡΗΓΟΡΑ ΜΑΖΕΥΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΚΑΙ ΚΑΘΟΝΤΑΙ ΚΑΤΩ. ΓΙΝΕΤΑΙ ΕΝΑ ΗΜΙΚΥΚΛΙΟ, ΠΛΑΤΗ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ. Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ, ΜΠΑΙΝΕΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΟΙ ΥΠΟΛΟΙΠΟΙ, ΤΑ «ΑΛΑΝΙΑ».

ΘΕΟΦΙΛΟΣ: Θέσεις!

ΟΙ «ΑΝΤΙΠΑΛΟΙ» ΠΑΙΡΝΟΥΝ ΘΕΣΕΙΣ ΜΑΧΗΣ . Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΣΤΗ ΓΩΝΙΑ. ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΣΙΓΟΝΤΑΡΕΙ.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ: Εμπρός παλικάρια! Φάτε τους αλλόθρησκους!

ΓΙΝΕΤΑΙ ΜΙΑ ΠΑΡΩΔΙΑ ΜΑΧΗΣ. ΤΟ ΚΟΙΝΟ ΞΕΣΠΑΕΙ ΣΕ ΓΕΛΙΑ. ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΟΛΟΙ ΠΕΦΤΟΥΝ ΝΕΚΡΟΙ. ΕΝΑΣ «ΠΟΛΕΜΙΣΤΗΣ», Ο ΠΙΟ ΜΙΚΡΟΣ, ΤΡΕΧΕΙ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟ ΜΕ ΤΟ ΚΡΑΝΟΣ ΤΟΥ ΑΠΛΩΜΕΝΟ ΚΑΙ ΜΑΖΕΥΕΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ. ΜΕΤΑ ΠΑΕΙ ΚΑΙ ΑΥΤΟΣ ΚΑΙ ΠΕΦΤΕΙ ΝΕΚΡΟΣ. ΤΟ «ΚΟΙΝΟ» ΧΕΙΡΟΚΡΟΤΕΙ ΚΑΙ ΑΠΟΧΩΡΕΙ. Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΜΑΖΕΥΕΙ ΤΑ ΑΛΑΝΙΑ ΤΟΥ ΚΑΙ ΒΓΑΖΕΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ. ΠΡΟΒΑΛΛΕΤΑΙ ΣΕ ΣΛΑΪΤ, Η ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ : Θεόφιλος Χατζιμηχαήλ, ζωγράφος και άλλοτε οπλαρχηγός, καβάσης.

ΤΑ ΑΛΑΝΙΑ ΒΓΑΙΝΟΥΝ. ΜΕΝΕΙ Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ (αφ) : Καβάσης, δηλαδή θυροφύλαξ του Ελληνικού προξενείου.

ΜΠΑΙΝΟΥΝ ΤΡΙΑ ΠΑΙΔΙΑ.

ΠΑΙΔΙ Α΄ : Γιατί ρε Θεόφιλε λες ότι είσαι καβάσης; Αφού μόνο θελήματα κάνεις των καβάσηδων!

ΠΑΙΔΙ Β΄ : Τι καβάσης και πράσινα άλογα! Εργάτης σε οικοδόμους είναι!

ΠΑΙΔΙ Α΄ : Γιαπιτζής σα να λέμε!

ΠΑΙΔΙ Β΄ : Αι γεια σου!

ΠΑΙΔΙ Γ΄ : Πάντως όλο και κάτι ζουγραφίζει.Δεν έχει αφήσει καφενέ για καφενέ αμπογιάτιστο. Κυρίως ήρωες της επανάστασεως. Τον Οδυσσέα Ανδρούτσο, τον Αθανάσιο Διάκο, τους πάντας...

ΠΑΙΔΙ Α΄(βγαίνοντας, μαζί με τους άλλους): Αμ τον Ερωτόκριτο και την Αρετούσα που΄ χει κάνει στο υπόστεγο...Τον είδες τι ζωντανό που είναι;

ΜΠΑΙΝΟΥΝ ΔΥΟ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΞΕΤΥΛΙΓΟΥΝ ΕΝΑ ΠΑΝΟ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΖΩΓΡΑΦΙΣΜΕΝΟΣ Ο ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ ΚΑΙ Η ΑΡΕΤΟΥΣΑ (ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ). ΜΠΑΙΝΕΙ ΔΥΟ ΗΘΟΠΟΙΟΙ ΠΟΥ ΥΠΟΔΥΟΝΤΑΙ ΤΟΝ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΡΕΤΟΥΣΑ. Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΚΑΘΕΤΑΙ ΜΠΡΟΣΤΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙ.

ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ : Ήκουσες τα μαντάτα που ο κύρης σου μ΄ εξόρισε στης ξενιτιάς τη στράτα; Τέσσερεις μέρες μοναχά μου ΄δωκε ν΄ ανιμένω κι απο κει να ξενιτευτώ, πολλά μακρά να πηαίνω. Και πως να σ΄ αποχωριστώ και πως να σου μακρύνωκαι πως να ζήσω δίχως σου στον ξορισμόν εκείνο;

ΑΡΕΤΟΥΣΑ :Μη βάλεις λογισμό σ΄ έτοια δουλειά, να ζήσης, Δε σ΄απαρνούμ΄ εγώ ποτέ κι ουδέ κι εσύ μ΄αφήσεις. Κι ο κύρης μου όντε βουληθή και θε να με παντρέψει και δω πως γάμο κτάσσεται και το γαμπρό γυρέψει, κάλλια θανάτους εκατό την ώρα θέλω πάρει, άλλος παρά ο Ρωτόκριτος γυναίκα να με πάρει. Να και βάλε το εις το δεξό σου χέρι , σημάδι πως ώστε να ζω είσαι δικό μου ταίρι και μην το βγάλεις από κει ώστε να ζείς και νάσαι. Φόρειε το κι όποια στο ΄δωκε , κάμε να της θυμάσαι.

Ο ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ ΚΑΙ Η ΑΡΕΤΟΥΣΑ ΑΛΛΑΖΟΥΝ ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ. ΤΡΑΓΟΥΔΙ («ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ»). ΣΛΑΪΤ ΠΙΝΑΚΑ ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΥ ΚΑΙ ΑΡΕΤΟΥΣΑΣ. ΣΚΟΤΑΔΙ.

ΑΚΟΥΓΕΤΑΙ ΜΙΑ ΠΑΙΔΙΚΗ ΜΕΛΩΔΙΑ. ΑΝΑΒΟΥΝ ΣΙΓΑ –ΣΙΓΑ ΤΑ ΦΩΤΑ. ΕΝΩ ΜΙΛΑΕΙ Ο ΑΦΗΓΗΤΗΣ . ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ ΕΝΑ ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ, ΣΤΑ ΚΑΤΑΛΕΥΚΑ ΝΤΥΜΕΝΟ, ΠΟΥ ΠΑΙΖΕΙ ΚΟΥΤΣΟ. ΕΙΝΑΙ Η ΜΑΡΙΑ, Η ΚΟΡΗ ΤΟΥ Κ.ΚΟΝΤΟΥ. ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΑ ,ΣΤΟ ΠΙΣΩ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ, ΠΡΟΒΑΛΛΕΤΑΙ ΣΕ ΣΛΑΪΤ ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟΥ ΤΟΥ ΚΟΝΤΟΥ, ΖΩΓΡΑΦΙΣΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΟΦΙΛΟ. ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ. ΚΟΥΒΑΛΑΕΙ ΕΝΑ ΣΚΑΜΝΙ ΚΑΙ ΠΙΝΕΛΛΑ. ΚΑΘΕΤΑΙ ΚΑΙ ΑΡΧΙΖΕΙ ΝΑ ΖΩΓΡΑΦΙΖΕΙ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΣΛΑΪΤ.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ (αφ) : Έφυγα από τη Σμύρνη. Πήγα να υπηρετήσω την πατρίδα. Έφτασα στη Αθήνα. Περπάταγα μονάχος μου και κράταγα τη σημαία μου φωνάζοντας «ζήτω», με όλη μου τη δύναμη. Επειδή δε μας κατάταξαν στην Αθήνα, επήγα εις το Βόλο και κει με πήρανε εθελοντή. Πολέμησα στο Βελεστίνο και στο δομοκό μαζί με άλλους αντάρτες. Μετά γύρισα στη Σμύρνη. Οι Τούρκοι με υποπτεύονταν πως είμαι κατάσκοπος και επαναστάτης. Μια φορά μάλιστα πιάστηκα μαζί τους και τράβηξα σπαθί. Με πιάσανε και με βάλανε στη φυλακή, εννιά μέρες. Το ελληνικό προξενείο με έβγαλε και γύρισα στο Βόλο.

ΚΟΡΗ ΚΟΝΤΟΥ (αφ): Όταν ήρθε ο Θεόφιλος εδώ στην Ανακασιά – τον έφερε ο πατέρας μου το 1912 για να κάνει τις ζωγραφιές- εγώ ήμουν 6 ετών.

ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ Η ΚΑ ΚΟΝΤΟΥ

ΚΑ ΚΟΝΤΟΥ (στη Μαρία) : Ανέβα πάνω να δεις έναν που ζωγραφίζει... Μη φοβάσαι, δε δαγκώνει...

Η ΜΙΚΡΗ ΜΑΡΙΑ ΣΤΑΜΑΤΑΕΙ ΤΟ ΚΟΥΤΣΟ ΚΑΙ ΠΑΕΙ ΣΙΓΑ-ΣΙΓΑ ΚΑΙ ΚΟΙΤΑΖΕΙ ΤΟ ΘΕΟΦΙΛΟ.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ : Έλα δω, έλα , μη φοβάσαι...Πως σε λένε;

ΜΑΡΙΑ : Μαρία.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ : Κάτσε. Έλα κάτσε να σου πω μια ιστορία.

Στα παλιά τα χρόνια ήταν ένας άνδρας δυνατός πολύ κι όμορφος και τονε λέγανε Σαμψών. Όταν γεννήθηκε ο Σαμψών ένας άγγελος είπε στη μητέρα του ότι ο γιός της θα ήταν άνθρωπος του Θεού και ότι η δύναμή του θα ήταν στα μαλλιά του. Γι' αυτό ποτέ το ξυράφι να μην τ' αγγίξει. Ήταν τόσο δυνατός, γενναίος κι ωραίος ο Σαμψών που ομοιάζε με τον Ηρακλέα, τον ειδικόν μας ήρωα. Ήρως ήτο και ο Κατσαντώνης καθώς και ο Κουταλιανός, που αν και κοντοί, εδόξασαν το έθνος μας.

ΠΡΟΒΑΛΛΕΤΑΙ ΣΕ ΣΛΑΪΤ Ο ΠΙΝΑΚΑΣ «ΣΑΜΨΩΝ.»

ΜΟΥΣΙΚΗ – ΡΕΜΠΕΤΙΚΟ ΤΑΞΙΜΙ

ΚΟΡΗ ΚΟΝΤΟΥ (αφ) : Γέμισε όλη τη σάλα. Στον Κολοκοτρώνη έχει βάλει και την υπογραφή του. Είναι κι ο πατέρας μου με τ' άλογό του. Το άλογό του μαύρο – έμοιαζε βελούδινο – με τη σέλα , όπως το βλέπετε. Πήγαινε καβάλα στο Βόλο.

ΠΡΟΒΑΛΛΟΝΤΑΙ ΤΑ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΣΛΑΪΤΣ.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ(αφ) : Τριάντα χρόνια έκατσα στο Βόλο. Στην Ανακασιά κυρίως. Ήτανε χρόνια πικρά και δύσκολα, αλλά και φορές που τα πράματα ήταν καλά. Ιδίως αφού ήρθαν οι πρόσφυγες από τη Μικρασία.

ΣΛΑΪΤ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ.ΜΟΥΣΙΚΗ

ΘΕΟΦΙΛΟΣ (αφ): Όσπου μια μέρα...

Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΖΩΓΡΑΦΙΖΕΙ. ΠΙΤΣΙΡΙΚΑΔΕΣ ΠΕΡΠΑΤΑΝΕ ΣΤΙΣ ΜΥΤΕΣ. ΚΑΠΟΙΟΣ ΠΑΕΙ ΑΠΟ ΠΙΣΩ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΡΑΒΑΕΙ ΤΟ ΣΚΑΜΝΑΚΙ. Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΠΕΦΤΕΙ. ΟΙ ΠΙΤΣΙΡΙΚΑΔΕΣ ΓΕΛΑΝΕ.

ΠΡΟΒΑΛΛΕΤΑΙ ΣΛΑΪΤ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΑ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ «ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΚΟΡΟΪΔΕΥΟΥΝ ΤΟΝ ΑΛΗΤΗ».

ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ ΕΝΑΣ ΑΓΩΓΙΑΤΗΣ.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ : Αγωγιάτη, θέλω να μου πας τα πράματά μου στο Βόλο.

ΑΓΩΓΙΑΤΗΣ : Γιατί ρε Θεόφιλε;

ΘΕΟΦΙΛΟΣ : Θέλω να φύγω. Θα πάω στην πατρίδα. Αποφάσισα για την πατρίδα.

Ο ΑΓΩΓΙΑΤΗΣ ΚΟΥΒΑΛΑΕΙ ΤΟ ΚΑΣΕΛΑΚΙ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΚΑΙ ΦΕΥΓΟΥΝ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΗΝΗ. ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΑ ΑΚΟΥΓΕΤΑΙ ΤΟ ΡΕΜΠΕΤΙΚΟ «ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ ΚΡΑΤΩ ΚΑΚΙΑ».

ΠΡΟΒΑΛΛΟΝΤΑΙ ΣΛΑΪΤΣ ΜΕ ΤΙΣ ΘΑΛΑΣΣΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.

ΣΤΟ ΑΡΙΣΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ ΕΜΦΑΝΙΖΟΝΤΑΙ Ο ΑΔΕΡΦΟΣ ΚΑΙ Η ΝΥΦΗ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ. ΤΟΠΟΘΕΤΟΥΝ ΕΝΑ ΤΡΑΠΕΖΙ ΚΑΙ ΔΥΟ ΚΑΡΕΚΛΕΣ.
ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ(αφ): Γύρισα πίσω στην πατρίδα.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ: Γαλήνεψα.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ (αφ): Έμεινα με τον αδερφό μου και μετά με τη μάνα μου και την αδερφή μου. Ζωγράφιζα.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ : Ζωγράφιζα

Ζωγράφιζα.

ΠΡΟΒΑΛΛΟΝΤΑΙ ΣΛΑΪΤΣ ΜΕ ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ

ΘΕΟΦΙΛΟΣ (αφ): Μια μέρα....

Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΜΠΑΙΝΕΙ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΑΔΕΡΦΟΥ ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΥΦΗΣ ΤΟΥ, ΜΑΡΙΑΣ.

ΕΙΝΑΙ ΦΑΝΕΡΑ ΚΑΤΑΠΟΝΗΜΕΝΟΣ.

ΜΑΡΙΑ : Θεόφιλε, φαίνεσαι άρρωστος, να σου ψήσω ένα τσάι.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ: Ευχαριστώ.

Η ΜΑΡΙΑ ΒΓΑΙΝΕΙ

ΑΔΕΡΦΟΣ : Παραμονές Ευαγγελισμού Θεόφιλε.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ: Ναι, γιορτάζει η Παναγία μας. Και ο ήρωας Κατσαντώνης. Και ο Οδυσσεύς Ανδρούτσος. Και ο Κων/νος Παλαιολόγος. Και ο Μεγαλέξαντρος. Και ο ήρωας Μιλτιάδης Γιαταγάνος. Και ο...

ΑΔΕΡΦΟΣ : Τι λες μωρέ Θεόφιλε; Εκουζουλάθηκες τελείως;...

ΜΑΡΙΑ (μπαίνει με το τσάι): Ας τον καϊμένε. Άστον να λέει ότι θέλει. Τι σε πειράζει. (του δίνει το τσάι). Έλα Θεόφιλε... Πάρε το τσάι σου και τούτα τα παξιμάδια και πήγαινε να ξεκουραστείς. Έλα, άντε, αύριο 25 του Μάρτη είναι η μέρα σου...

Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΤΑ ΠΑΙΡΝΕΙ ΚΑΙ ΠΑΕΙ ΣΤΗ ΔΕΞΙΑ ΜΕΡΙΑ ΤΗΣ ΣΚΗΝΗΣ, ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ. ΞΑΠΛΩΝΕΙ ΜΟΝΟΛΟΓΩΝΤΑΣ.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ : Και ο ήρωας Κατσαντώνης. Και ο ήρωας Γεώργιος Καραϊσκάκης. Και ο θεικός Ηρακλέας. Και ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης. Και ο Ερωτόκριτος. Και η Αρετούσα. Και ο...

ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΑ ΜΙΛΑΕΙ ΜΑΖΙ ΤΟΥ ΚΑΙ Ο ΘΕΟΦΙΛΟΣ – ΑΦΗΓΗΤΗΣ. Η ΦΩΝΗ ΤΟΥΣ ΣΒΗΝΕΙ. ΑΡΓΟ ΣΚΟΤΑΔΙ ΕΝΩ ΑΚΟΥΓΕΤΑΙ Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΣΙΡΚΟΥ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ. ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΑ ΠΕΦΤΟΥΝ ΠΑΝΤΟΥ ΣΤΗΝ ΑΙΘΟΥΣΑ ΣΛΑΪΤΣ ΜΕ ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.

Τ Ε Λ Ο Σ

Ασημάκης Κοντογιάννης

Ανοιξη 1999